

Miten Pohjanmaa voi 2025? Selvitys

Vammaisneuvosto 31.03.2025

ÖVPH/1699/00.01.02.00/2025

Valmistelija Penttinen Erkki
Sjöström Pia-Maria

Kotanen Heidi

Lisätietoja: puhelinnumero: 06 218 1111 (vaihte), etunimi.sukunimi@ovph.fi

Sektorijohtajien tehtäviin kuuluu laatia vuosittain selvitys siitä, miten Pohjanmaalla voidaan lasten ja nuorten, työikäisten aikuisten ja ikäihmisten ikänäkökulmasta. Selvitys sisältää myös eri palvelujen saatavuuden ja saavutettavuuden sekä väestön mielipiteen palveluista ja tarpeista. Selvitys muodostaa hyvinvointialueen hyvinvointikertomuksen. Analyysin tulosten perusteella päätetään seuraavan vuoden toiminnansuunnittelu- ja talousarviotyön painopistealueista. Vuonna 2025 raporttia käytetään tausta-aineistona hyvinvointialueen strategian, palvelustrategian sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen erilaisten lakisääteisten suunnitelmien päivittämisessä.

Selvityksessä on käytetty erilaisia virallisia tilastoja, kuten väestötilastoja ja erilaisia indikaattoreita, joita eri organisaatiot ovat raportoineet tai jotka perustuvat väestölle tehtyihin kyselytutkimuksiin. Selvityksessä on käytetty myös aineistoa kansallisista ja alueellisista viranomaisarvioista, hyvinvointialueen omia tunnuslukuja sekä tietoja, jotka on saatu henkilöstöltä ja kuntien terveyden ja hyvinvoinnin edistämisestä vastaavien kanssa vuosittain käytävistä keskusteluista, sekä eri sidosryhmiltä saatua palautetta.

Raportin tulosten perusteella ehdotetaan, että seuraavia alueita painotetaan vuonna 2025 hyvinvointialueen strategian, palvelustrategian sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lakisääteisten suunnitelmien laadinnassa. Lisäksi lähivuosina jatketaan tarvittavilta osin yhteisten työmenetelmien ja -prosessien laatimista tasavertaisten palvelujen tarjoamiseksi väestölle. Todetaan myös, että organisaation tietojohdantamista on kehitettävä ja että eri hankkeilla tulee olla alusta saakka selkeä kytkös säännölliseen toimintaan ja suunnitelma siitä, miten toiminta tarvittaessa jatkuu hankeajan päätyttyä.

Yleiset painopistealueet

- toimenpiteet, jotka tukevat asukkaiden omaa aktiivisuutta ja edellytyksiä huolehtia itsestään ja läheisistään arjessa. Toimenpiteillä tulee edistää terveyttä, ehkäistä toimintakyvyn heikkenemistä ja siten vähentää sosiaali- ja terveyspalvelujen tarvetta
- panostukset, jotka vähentävät väestöryhmien välisiä terveys-, hyvinvointi- ja elintapaeroja
- uusien palvelumuotojen käyttöönotto ja uuden vammaispalvelulain mukaisten palvelukriteerien laatiminen yhteistyössä vammaisneuvoston kanssa
- kielellisten oikeuksien turvaaminen kiinnittäen erityistä huomiota toiminnan muutoksiin
- toimenpiteet, jotka yksinkertaistavat yhteydenottoja hoitoon ja palveluun sekä lyhentävät hoito- ja palveluprosessia kokonaisuutena, suuri painoarvo on annettava digitaalisten palveluiden kehittämiselle
- toimenpiteet, jotka parantavat hoidon ja palvelun saatavuutta ja saavutettavuutta ja ohjaavat toimintaa kohti avoimia hoito- ja palvelumuotoja
- oma yhteyshenkilö ja hoidon ja palvelun jatkuvuus sosiaali- ja terveyspalvelujen pitkäaikaisiin tai usein toistuviin tarpeisiin

- sellaisten toimintamuotojen käyttö, jotka ovat todistetusti vaikuttavia ja jotka tuottavat lisäarvoa palvelujen tarpeessa oleville

Lasten, nuorten ja perheiden painopistealueet

- perhekeskusmallin implementoinnin jatkaminen
- panostukset lasten ja nuorten voimaantumiseen ja huoltajien tukemiseen perheen erilaisissa haasteissa
- toimenpiteet lapsiin ja nuoriin kohdistuvan väkivallan ja häirinnän ehkäisemiseksi ja tunnistamiseksi ja niihin puuttumiseksi
- toimenpiteet lasten ja nuorten saamiseksi liikkumaan enemmän, yhteistyössä kuntien, kolmannen sektorin ja yhteistyökumppanien kanssa. Liikunnan ja terveellisten elintapojen merkitys koskettaa kaikkia ikäryhmiä.
- psykososiaalisten palvelujen saatavuuden parantaminen eri tasoilla ja työnjaon selkiyttäminen, parannetaan yhteistyötä psykososiaalisia palveluja terveydenhuollossa, sosiaalihuollossa ja oppilaitoksissa tarjoavien toimijoiden kanssa. Painopistealueina ovat perustason mielenterveyspalvelut alle 13-vuotiaille lapsille, alaikäisten päihdepalvelut, yhteiset työprosessit sekä terapiatakuun käyttöönotto alle 23-vuotiaille lapsille ja nuorille.
- somaattisen erikoissairaanhoidon ympärivuorokautisten palvelujen käytön vähentäminen ja avoimien ja puoliavoimien hoitomuotojen kehittäminen
- riittävät mahdollisuudet kehitysvammaisten lasten lyhytaikaishoitoon ja mahdollisimman itsenäisen arjen ja yhteiskuntaan osallistumisen harjoittelu varhaisessa vaiheessa
- oman toiminnan kehittäminen lastensuojelun kautta kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten osalta ja näiden lasten osuuden lisääminen perhehoidossa
- diagnostiikan, hoidon, seurannan ja moniammatillisen tuen kehittäminen tilanteissa, joissa on monimuotoista oireilua

Työikäisten painopistealueet

- tuetaan ja autetaan moniammatillisesti työikäisiä hyvinvointiin, terveyteen, elämänhallintaan, työhön, opiskeluun tai toimeentuloon sekä työelämässä jaksamiseen liittyvissä asioissa yhteistyössä kuntien ja kolmannen sektorin kanssa
- nuorten vammaisten, kehitysvammaisten ja nepsy-nuorten asumispolku kotoa itsenäiseen asumiseen/yhteisölliseen asumiseen
- nuorisososiaaliryöön ja etsivän/jalkautuvan aikuissosiaaliryöön työmenetelmät
- matalan kynnyksen päivätoiminta 16-18-v nuorille, jotka eivät pärjää työpajoissa/ toisella asteella
- tuetaan työikäisiä ylläpitämään aktiivisesti työkykyä ja toimintakykyä sekä kestävyyttä työelämässä
- yhteistyössä työterveyshuollon ja opiskeluterveydenhuollon kanssa kehitetään ennaltaehkäiseviä menetelmiä, jotka edistävät hyvinvointia ja terveyttä, sekä kehitetään palvelu- ja hoitoketjuja hyvinvointialueen ja työterveyshuollon sekä YTHS:n välillä
- etsitään yhteistyössä eri toimijoiden (kunnat, yksityiset palveluntuottajat ja kolmas sektori) kanssa keinoja osatyökykyisten, vammaisten henkilöiden ja mielenterveyden häiriöihin sairastuneiden työllistymisen ja työllisyyden edistämiseen, esim. IPS-toiminta
- neuropsykiatrisesti oireilevien asiakkaiden palvelu- ja hoitoketjujen toiminnan kehittäminen

- työ- ja toimintakyvyn arvioinnin tiimien toiminnan kehittäminen, työote-toimintamallin käytön laajentaminen

Ikäihmisten painopistealueet

- toimenpiteet kotona asuvien ikäihmisten määrän lisäämiseksi kaikissa ikäryhmissä
- toimenpiteet palveluohjauksen integroimiseksi ja ennaltaehkäisevän näkökulman käyttöönottamiseksi palveluun/omahoitoon ohjaamisessa ja kotona asumisen edistämiseksi
- toimenpiteet yhteisöllisen asumisen ja asumisen monimuotoisuuden lisäämiseksi
- toimenpiteet, joilla lisätään ikäihmisten mahdollisuuksia ja valmiuksia digitaalisten palvelujen käyttämiseen
- toimenpiteet, jotka tukevat ikäihmisten valmiuksia ja osallisuutta monialaisessa hoito- ja palveluprosessissa

Sektorijohtaja työikäiset Penttinen Erkki

Ehdottaa, että vammaisneuvosto merkitsee selvityksen tiedoksi ja antaa lausunnon painospistealueista ja selvityksestä.

Päätös: